

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

29 Σεπτεμβρίου 2020

ΤΕΥΧΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

Αρ. Φύλλου 4201

Αριθμ. 123088/Θ2

**Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών του μαθήματος
θρησκευτικής εξειδίκευσης «Εικονογραφία Α', Β', Γ'
Τάξεων Εκκλησιαστικών Γυμνασίων».**

**Η ΥΠΟΥΡΓΟΣ
ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ**

Έχοντας υπόψη:

1. Τις διατάξεις:

α) των άρθρων 19, 20 και 24 του ν. 3432/2006 «Δομή και Λειτουργία της Εκκλησιαστικής Εκπαίδευσης» (Α'14), όπως ισχύουν,

β) της παρ. 2 του άρθρου 42 του ν. 4186/2013 «Αναδιάρθρωση της Δευτεροβάθμιας Εκκλησιαστικής Εκπαίδευσης και λοιπές διατάξεις» (Α'193).

2. Την εισήγηση του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής, όπως διατυπώθηκε με τις υπ' αρ. 18/23-05-2019, 19/30-05-2019, 39/26-09-2019 και 28/05-06-2020 πράξεις του Διοικητικού Συμβουλίου του.

3. Τη γνώμη του Εποπτικού Συμβουλίου Δευτεροβάθμιας Εκκλησιαστικής Εκπαίδευσης, όπως διατυπώθηκε στις 1η/7-06-2019 και 3η/16-07-2020 πράξεις του.

4. Την υπό στοιχεία 108806/Θ2/24-08-2020 απόφαση της Υπουργού Παιδείας και Θρησκευμάτων «Αναμόρ-

φωση των Ωρολογίων Προγραμμάτων Σπουδών των Εκκλησιαστικών Γυμνασίων και Γενικών Εκκλησιαστικών Λυκείων» (Β'3625).

5. Το π.δ. 18/2018 «Οργανισμός Υπουργείου Παιδείας Έρευνας και Θρησκευμάτων» (Α' 31).

6. Το π.δ. 81/2019 «Σύσταση, συγχώνευση, μετονομασία και κατάργηση Υπουργείων και καθορισμός των αρμοδιοτήτων τους - Μεταφορά υπηρεσιών και αρμοδιοτήτων μεταξύ Υπουργείων» (Α' 119).

7. Το π.δ. 83/2019 «Διορισμός Αντιπροέδρου της Κυβέρνησης, Υπουργών, Αναπληρωτών Υπουργών και Υφυπουργών» (Α' 121).

8. Το γεγονός ότι δεν προκαλείται δαπάνη σε βάρος του προϋπολογισμού του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων για τις δαπάνες που καλύπτονται από αυτόν, σύμφωνα με την υπό στοιχεία Φ.1/Γ/426/117910/Β1/9-09-2020 εισήγηση του άρθρου 24 του ν. 4270/2014 (Α' 143), όπως αντικαταστάθηκε με την παρ. 6 του άρθρου 10 του ν. 4337/2015 (Α' 129), της Γενικής Διεύθυνσης Οικονομικών Υπηρεσιών του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων, αποφασίζουμε:

Το αναλυτικό πρόγραμμα σπουδών του μαθήματος θρησκευτικής εξειδίκευσης «Εικονογραφία Α', Β', Γ' Τάξεων Εκκλησιαστικών Γυμνασίων» ορίζεται ως εξής:

ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΙΑ
Α', Β' και Γ' ΤΑΞΕΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΩΝ ΓΥΜΝΑΣΙΩΝ

Α' ΤΑΞΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΥ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

Διδακτική Ενότητα τίτλος /Περιεχόμενα	Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα Μετά την ολοκλήρωση αυτής της ενότητας οι μαθητές/τριες θα είναι σε θέση:	Ενδεικτικές Δραστηριότητες Εργαστηρίου Οι μαθητές/τριες:
<p>1. Θεολογία με σχήματα και χρώματα.</p> <p>Οι εικόνες μιλούν για το Θεό, μιλούν όμως και για τον άνθρωπο.</p> <p>Η έννοια της εικόνας Παράθυρο με θέα.</p> <p>Το όνομα του Χριστού.</p>	<p>Να αναγνωρίζουν τι σημαίνει εικόνα στην ελληνική γλώσσα και ποιά η σημασία της εικόνας του Χριστού στην εκκλησιαστική παράδοση.</p> <p>Να σχεδιάζουν την επιγραφή της εικόνας του Χριστού.</p> <p>Να ερμηνεύουν τον συμβολισμό της.</p>	<p>Παρατηρούν και περιγράφουν με δικά τους λόγια την εικόνα του Αντιγράφουν την επιγραφή της εικόνας IC XC με μολύβι σε χαρτί και μαθαίνουν το βυζαντινό αλφάβητο της μεγαλογράμματης γραφής του 12ου και 13ου αιώνα.</p>
<p>2. Η εικόνα μέσα στην εκκλησία</p> <p>Εικόνα και ζωγραφική.</p> <p>Γιατί απεικονίζουμε το πρόσωπο του Χριστού.</p> <p>Η εικόνα, μία σιωπηλή προσευχή.</p>	<p>Να κατανοούν τη λειτουργία της εικόνας ως προσευχή.</p> <p>Να διακρίνουν την σχέση των πιστών με το εικονιζόμενο πρόσωπο.</p> <p>Να γράφουν το όνομά τους σε βυζαντινή γραφή.</p>	<p>Παρατηρούν και αναλύουν την εικόνα του Χριστού.</p> <p>Αντιγράφουν την επιγραφή της εικόνας IC XP και χρησιμοποιούν την ίδια γραφή για να γράψουν το όνομά τους.</p>
<p>3. Η ζωγραφική της εικόνας: μια άλλη γλώσσα του ευαγγελίου.</p> <p>Η τέχνη ως κώδικας επικοινωνίας</p> <p>Η ορθόδοξη εικόνα ως ευαγγελική γλώσσα.</p> <p>Η εικόνα του Χριστού στη λατρεία.</p>	<p>Να εντοπίζουν τη σχέση της διδασκαλίας των πατέρων της Ζ οικουμενικής Συνόδου με την εικονογραφία.</p> <p>Να ανακαλύπτουν την συμβολική και ευαγγελική γλώσσα της εικόνας.</p>	<p>Παρατηρούν και σχολιάζουν την εικόνα του Χριστού</p> <p>Σχεδιάζουν το πρόσωπο του Χριστού με μολύβι σε χαρτί.</p>
<p>4. Παράθυρο στην θέα της βασιλείας του Θεού.</p> <p>Πατερική παράδοση.</p> <p>Ο ζωγράφος της εικόνας του Χριστού, ένας ποιητής προσευχόμενος.</p> <p>Από το ορατό στο αόρατο.</p>	<p>Να αντιλαμβάνονται την σκιά ως αφετηρία της ζωγραφικής τέχνης και ως εικαστικό ανάλογο της προεϊκόνησης των μελλόντων αγαθών.</p> <p>Να χρησιμοποιήσουν το πινέλο για λεπτές γραμμές.</p> <p>Να σχεδιάζουν το χέρι του Χριστού που ευλογεί.</p>	<p>Σχεδιάζουν με μολύβι σε χαρτί το χέρι ευλογίας του Χριστού από την εικόνα του Παντοκράτορα.</p> <p>Μελετούν την ευχή του αγιογράφου.</p>
<p>5. Η δογματική γλώσσα της εικόνας.</p> <p>Πατερική γλώσσα.</p> <p>Δόγμα και αλήθεια.</p> <p>Το πρόσωπο.</p>	<p>Να παρατηρούν και ερμηνεύουν την εικόνα της δεήσεως.</p> <p>Να ανακαλύπτουν την μετοχή των ανθρώπων στην σάρκωση του Χριστού.</p> <p>Να κατανοούν τη σημασία της κατά πρόσωπο εικονογράφησης</p>	<p>Οι μαθητές αντιγράφουν τις επιγραφές της δεήσεως από την , με μολύβι σε χαρτί και παρατηρούν τις εικονογραφικές στάσεις "κατ' ενώπιον" και "σε δέηση".</p>

<p>6. Κοσμική και ιερή ζωγραφική</p> <p>Θρησκευτική ζωγραφική</p> <p>Η ευχαριστιακή ζωγραφική της ορθόδοξης εικονογραφίας</p> <p>Η εικόνα της Γέννησης</p>	<p>Να μελετούν και να σχολιάζουν έργα Αναγεννησιακής τέχνης με θέμα τη Γέννηση.</p> <p>Να τα συγκρίνουν με τις ορθόδοξες εικόνες.</p> <p>Να διακρίνουν και να διαφοροποιούν τις δύο μορφές τέχνης</p>	<p>Οι μαθητές μελετούν την εικόνα της Γεννήσεώς του.</p> <p>Αντιγράφουν και σχεδιάζουν τις επιγραφές της εικόνας.</p> <p>Σχολιάζουν τις επιμέρους σκηνές.</p>
<p>7. Οι εικόνες και τα είδωλα.</p> <p>Πότε μια εικόνα θεωρείται είδωλο.</p> <p>Εικαστικός χρόνος.</p> <p>Τα χρώματα και τα συνδετικά υλικά.</p>	<p>Να γνωρίζουν τις βασικές αρχές του εικονογραφικού συστήματος της εικονογραφίας</p> <p>Να τις συγκρίνουν με τον νατουραλισμό της δυτικής αναπαραστατικής τέχνης.</p> <p>Να αποδίδουν σχεδιαστικά στοιχεία της φύσης.</p> <p>Να γνωρίζουν τα χρώματα της εικονογραφίας</p>	<p>Οι μαθητές μελετούν την εικόνα της Γέννησης του Χριστού από επιστύλιο δωδεκάορτο.</p> <p>Σχεδιάζουν μια δική τους εικαστική σύνθεση με θέμα τη φύση, με μολύβι σε χαρτί.</p>
<p>8. Εικόνες και παιδική ζωγραφική</p> <p>Εικονογραφία και παιδί</p> <p>Σημεία ταύτισης εικονογραφίας και παιδικού σχεδίου.</p> <p>Κίνηση και έκφραση.</p> <p>Ανθίβολο</p>	<p>Να αναγνωρίζουν τα σημεία ταύτισης εικονογραφίας και παιδικού σχεδίου</p> <p>Να συζητούν για την σχέση του κόμικ με την εικονογραφία.</p> <p>Να δημιουργούν ανθίβολο από σχέδιο ή εικόνα.</p>	<p>Οι μαθητές δημιουργούν το ανθίβολο της σύνθεσής τους σε διάφανο χαρτί</p> <p>Συγκρίνουν έργα παιδικής δυτικής και εικονογραφικής ζωγραφικής</p>
<p>9. Η ζωγραφική των εικόνων και τα χαρακτηριστικά της.</p> <p>Εικόνα και δημιουργία</p> <p>Παιδαγωγία και προσευχή.</p> <p>Τα ξύλα και η προετοιμασία τους</p>	<p>Να κατανοούν τον παιδαγωγικό χαρακτήρα των εικόνων.</p> <p>Να συνειδητοποιούν τη σχέση των εικόνων με την προσευχή.</p> <p>Να συνθέτουν και να τοποθετούν το ανθίβολο στη ζωγραφική επιφάνεια.</p> <p>Να γνωρίζουν τα είδη και τις ιδιότητες των ξύλων</p>	<p>Οι μαθητές χρησιμοποιώντας το ανθίβολο μεταφέρουν το σχέδιό τους επάνω στην ζωγραφική επιφάνεια του μακετόχαρτου.</p> <p>Δημιουργία ξηρού καρμπόν.</p>
<p>10. Η εικόνα, βιβλίο των αγραμμάτων.</p> <p>Το σιωπηλό κήρυγμα των εικόνων</p> <p>Γλώσσα λειτουργική.</p>	<p>Να ανακαλύπτουν τη σιωπηλή θεολογία των εικόνων.</p> <p>Να γνωρίζουν την τεχνική του κολλητού χρυσού και το συμβολισμό του.</p>	<p>Οι μαθητές χρησιμοποιώντας μιζιόν νερού τοποθετούν το χρυσό φόντο στην σύνθεσής τους.</p> <p>Παρασκευάζουν βερνίκι γομαλάκας</p>
<p>11. Οι ιστορίες των Αγίων μέσα στις εικόνες.</p> <p>Συναξάρι με σχήματα και χρώματα.</p> <p>Η τεχνική της αυγοτέμπερας</p>	<p>Να παρατηρούν εικονογραφικές συνθέσεις από μαρτυρολόγια.</p> <p>Να μελετούν συναξάρια.</p> <p>Να ζωγραφίζουν με τέμπερα και πινέλο σε απλές γραμμές και κηλίδες.</p> <p>Να γνωρίσουν τις ιδιότητες της αυγοτέμπερας.</p>	<p>Οι μαθητές κάνουν ασκήσεις γραφής και βαφής με πινέλο και χρώμα τέμπερας</p>

<p>12. Η ιστορία του Θεού πάνω στην γη.</p> <p>Η εικόνα έρχεται από μακριά και οδηγεί μακριά. Το φωτοστέφανο του Χριστού Σχέδιο και φως.</p>	<p>Να σχεδιάζουν και να τοποθετούν το φωτοστέφανο στην εικόνα του Χριστού.</p> <p>Να κατανοούν το συμβολισμό του σταυρού μέσα στο φωτοστέφανο.</p>	<p>Οι μαθητές σχεδιάζουν το πρόσωπο του Χριστού σε μακετόχαρτο, χαράζουν το φωτοστέφανο και ζωγραφίζουν τις κεραίες του σταυρού και τα γράμματα της επιγραφής με χρώμα και πινέλο.</p>
<p>13. Την άχραντον εικόνα σου προσκυνούμεν αγαθέ.</p> <p>Γλώσσα υμνογραφική. Ακάθιστος ύμνος. Το χρώμα στη φύση. Τα βασικά χρώματα.</p>	<p>Να έρθουν σε επαφή με εικονογραφικές συνθέσεις που αποδίδουν λειτουργικούς ύμνους της εκκλησίας. Να μελετούν τη σύνθεση του Ακάθιστου Ύμνου.</p>	<p>Οι μαθητές σχεδιάζουν έναν σταυρό εγκαινίων στην πίσω πλευρά της ζωγραφικής επιφάνειας.</p>
<p>14. Το ιερό στην Τέχνη.</p> <p>Ιερότητα και τέχνη. Η ζωγραφική των συμβόλων. Τα θερμά και τα ψυχρά χρώματα.</p>	<p>Να διακρίνουν το στοιχείο του ιερού στην ιστορία της τέχνης. Να συγκρίνουν το ιερό στην τέχνη με την ιεροπρεπή ζωγραφική των εικόνων.</p> <p>Να αναφέρουν και να εξηγούν τα πρωτοχριστιανικά σύμβολα.</p>	<p>Οι μαθητές ζωγραφίζουν με πινέλο και χρώμα τον σταυρό εγκαινίων πίσω από την εικόνα του Χριστού.</p>
<p>15. Η ομορφιά στην αρχαία ελληνική τέχνη.</p> <p>Αρχαία ελληνική κληρονομιά . Η ιστορία των Φαγιούμ. Μεταθανάτια αθανασία.</p>	<p>Να ανακαλύπτουν το κάλλος στην αρχαία ελληνική τέχνη.</p> <p>Να γνωρίζουν τα πορτραίτα του Φαγιούμ .</p>	<p>Οι μαθητές επιλέγουν και σχεδιάζουν με μολύβι σε χαρτί ένα από τα πορτραίτα του Φαγιούμ.</p>
<p>16. Η ζωγραφική με εγκαυστική</p> <p>Από τις προσωπογραφίες του φαγιούμ στην ορθόδοξη εικονογραφία Βλέμματα προς την αιωνιότητα. Η μέθοδος της εγκαυστικής</p> <p>Πολυγνώτεια τετραχρωμία.</p>	<p>Να μελετούν την μετάβαση από την αρχαία ελληνική ζωγραφική στις βυζαντινές εικόνες.</p> <p>Να γνωρίζουν την Πολυγνώτεια κλίμακα των χρωμάτων.</p>	<p>Οι μαθητές χρησιμοποιώντας ξηρό ή λιπαρό παστέλ ή τέμπερα ζωγραφίζουν το φαγιούμ που σχεδίασαν/ η κάνουν απλές χρωματικές ασκήσεις.</p>
<p>17. Η ομορφιά του θεανδρικού προσώπου του Ιησού Χριστού.</p> <p>Η εικονομαχία και η αναστήλωση των εικόνων.</p> <p>Το φιλόπρωπο βλέμμα του Χριστού. Τα πινέλα.</p>	<p>Να μελετούν την εγκαυστική εικόνα του Χριστού από το Σινά. Να την συγκρίνουν με τα παλαιότερα ελληνιστικά πορτραίτα. Να εφαρμόζουν την τεχνολογία της αβγοτέμπερας με μονοχρωμία. Να αντιλαμβάνονται την σημασία για την Εκκλησία της αναστήλωσης των Ιερών Εικόνων.</p>	<p>Οι μαθητές χρησιμοποιώντας χρώμα και πινέλο ζωγραφίζουν με μονοχρωμία (σιέννα ωμή- ψημμένη) απλά διακοσμητικά.</p>

<p>18. Ο ωραίος κάλλι - Η ομορφιά που θα σώσει τον κόσμο.</p> <p>Η πνευματική ομορφιά των εικόνων Το πρόσωπο του Χριστού Το άγιο Μανδήλιο.</p>	<p>Να μελετούν το βλέμμα και τα μάτια του Χριστού. Να μάθουν την ιστορία των χειροποίητων εικόνων του Χριστού. Να βιώνουν την αίσθηση της ζωντανής παρουσίας του εικονιζομένου.</p>	<p>Οι μαθητές σχεδιάζουν με μολύβι το Ιερό Μανδήλιο.</p> <p>Φωτοσκιάζουν το σχέδιό τους.</p>
<p>19. Το ζωγραφικό σύστημα των εικόνων - ο προπλασμός</p> <p>Τα ιδιαίτερα εικαστικά χαρακτηριστικά της εικόνας .Ζωγραφική μέθοδος. Ο προπλασμός.</p>	<p>Να διακρίνουν τον προπλασμό στην εικόνα που μελετάνε και σε άλλα παραδείγματα. Να παρατηρούν εικόνες και να αναγνωρίζουν τον προπλασμό.</p>	<p>Οι μαθητές ετοιμάζουν το σχέδιο του προσώπου του Χριστού και το φωτοστέφανο. Ετοιμάζουν αντίβολο.</p>
<p>20. Τα γραψίματα Γραψίματα</p> <p>Διαφάνεια και αβγοτέμπερα.</p> <p>Αναλογία χρώματος και συνδετικού</p>	<p>Να διακρίνουν τα γραψίματα στην εικόνα που μελετάνε και σε άλλα παραδείγματα. Να ανακαλύψουν την αξία της διαφάνειας. Να παρατηρούν εικόνες του εικονογράφου Μανουήλ Πανσέληνου και να αναγνωρίζουν τον προπλασμό και τα γραψίματα</p>	<p>Οι μαθητές αντιγράφουν το αντίβολο στην ζωγραφική επιφάνεια και χαράζουν το φωτοστέφανο. Τοποθετούν χρυσό ή χρώμα στο φόντο. Αναζητούν πληροφορίες για τον Μανουήλ Πανσέληνο.</p>
<p>21. Τα φωτίσματα</p> <p>Δημιουργία Τα φωτίσματα. Η λειτουργία του χρώματος.</p>	<p>Να διακρίνουν τα φωτίσματα (σαρκώματα) σε μια εικόνα. Να ανακαλύπτουν την σημαντική των χρωμάτων. Να παρατηρούν εικόνες του εικονογράφου Θεοφάνη του Κρη και να αναγνωρίζουν τον προπλασμό, τα γραψίματα και τα φώτα.</p>	<p>Οι μαθητές υποζωγραφίζουν το πρόσωπο του Χριστού με μονοχρωμία (σιέννα ωμή-ψημμένη).</p> <p>Αναζητούν πληροφορίες για τον Θεοφάνη Στερλίτζα Μπαθά.</p>
<p>22. Η φωταγωγική της εικόνας</p> <p>Φως ιλαρόν. Σκοτάδι και φως.</p>	<p>Να διακρίνουν τα τελικά φωτίσματα (ψιμιθιές) σε μια εικόνα.</p>	<p>Οι μαθητές χρησιμοποιώντας χρώμα και πινέλο κάνουν υποζωγράφιση στην σύνθεσή τους και εφαρμόζουν προπλασμούς.</p>
<p>23. Η σημαντική της εικόνας</p> <p>Η καλή αλλοίωση. Υπερβατικότητα.</p>	<p>Να επισημαίνουν στοιχεία εκφραστικότητας και ρυθμού στις εικόνες. Να παρατηρούν κριτικά την εικόνα που ζωγράφισαν. Να περιγράφουν την εμπειρία της εικονογραφικής διαδικασίας.</p>	<p>Οι μαθητές ετοιμάζουν και εφαρμόζουν με πινέλο τα γραψίματα και τα φωτίσματα στην σύνθεσή τους.</p>
<p>24. Η εικόνα του Χριστού.</p> <p>Εικονίζοντες Εικόνα και θεία οικονομία.</p>	<p>Να συζητούν για την εικόνα που ζωγράρισαν, «βλέπω, ισχυρίζομαι, αναρωτιέμαι». Να την συγκρίνουν με άλλες εικόνες.</p>	<p>Οι μαθητές ετοιμάζουν τα έργα τους, σχέδια, αντίβολα διακοσμητικά κλπ και τα εκθέτουν στον χώρο του εργαστηρίου και συζητούν για αυτά.</p>

Β' ΤΑΞΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΥ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

Διδακτική Ενότητα τίτλος /Περιεχόμενα	Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα Μετά την ολοκλήρωση αυτής της ενότητας οι μαθητές/τριες θα είναι σε θέση:	Ενδεικτικές Δραστηριότητες Εργαστηρίου Οι μαθητές/τριες:
1. Βλέποντας από έξω μια εκκλησία Ναός και εκκλησία. Η εξέλιξη της ναοδομίας. Ευκτήριος οίκος: ο πρώτος ναός Κατακόμβες Παλαιοχριστιανικοί ναοί.	Να μελετούν την ιστορική εξέλιξη των χριστιανικών ναών από τις κατακόμβες ως τις βασιλικές. Να γνωρίζουν για την απαρχή της χρήσης των ναών στην Χριστιανική εκκλησία, τις κατακόμβες και τους πρώτους ευκτήριους οίκους. Να περιγράφουν έναν ορθόδοξο ναό. Να σχεδιάζουν με μολύβι σε χαρτί μία εκκλησία.	Περιγράφουν έναν ορθόδοξο ναό και σχεδιάζουν με μολύβι σε χαρτί μία εκκλησία από μνήμη. Σχεδιάζουν πρωτοχριστιανικά σύμβολα. Ιστοεξερεύνηση στις κατακόμβες.
2. Μπαίνοντας σε έναν ορθόδοξο ναό Ένα κτίσμα που θεολογεί. Το Ιερό βήμα Ο κυρίως ναός Ο νάρθηκας	Να γνωρίζουν την σχέση των ναών με τους τάφους των μαρτύρων, τα μέρη του ναού, Να τα συνδέουν με την Θεία Λειτουργία και την λατρεία. Να σχεδιάζουν μία κάτοψη ναού από μνήμη. Να διακρίνουν τα επιμέρους μέρη και σχολιάζουν τα οπτικά μηνύματα της αρχιτεκτονικής μορφής του κτηρίου.	Διακρίνουν τα μέρη και σχολιάζουν τα οπτικά μηνύματα της αρχιτεκτονικής μορφής του κτηρίου και των εικόνων. Σχεδιάζουν μία κάτοψη ναού από μνήμη. Εικονική περιήγηση σε ναό. Χρήση Λογισμικών.
3. Αρχιτεκτονικές φόρμες και σύμβολα Διερχόμενοι του ναού. Σχήματα και σύμβολα. Σημείο γης και ουρανού.	Να ανακαλύπτουν μέσα στα απλά γεωμετρικά σχήματα τον μυστικό συμβολισμό της αρχιτεκτονικής των ναών. Να δημιουργούν τρισδιάστατες φόρμες αρχιτεκτονικής των ναών. Να μνηθούν στην συμβολική γλώσσα της αρχιτεκτονικής.	Δημιουργούν φόρμες της αρχιτεκτονικής των ναών χρησιμοποιώντας απλά καθημερινά αντικείμενα (χάρτινα κουτιά για τον κύβο, ρολά για τον κύλινδρο, μπάλες για τα ημισφαίρια κλπ) , χαρτοταινία και κόλα.
4 Ρυθμοί και ναοδομία Η εξέλιξη της Βασιλικής Τα υλικά της κατασκευής των ναών Η Αγία Σοφία	Να γνωρίζουν στοιχεία της ιστορίας της αρχιτεκτονικής των ναών και της βυζαντινής ναοδομίας. Να ανακαλύπτουν τους ρυθμούς. Να διακρίνουν και να συγκρίνουν δομικά υλικά.	Συνεχίζουν τις αρχιτεκτονικές φόρμες με απλά υλικά (πηλό, πλαστελίνη, χαρτί) Σχεδιάζουν , φωτογραφίζουν και σχολιάζουν τους εγγύτερους ναούς της περιοχής τους και ανακαλύπτουν τον ρυθμό και την αρχιτεκτονική τους. Εκπαιδευτικά λογισμικά θρησκευτικών, (Φωτόδεντρο).
5. Το βλέμμα του Παντοκράτορα Ο τρούλος Ο Παντοκράτορας	Να γνωρίζουν τον εικονογραφικό τύπο του Παντοκράτορα, την προέλευση του εικονογραφικού τύπου και τον συμβολισμό του. Να παρατηρούν και να σχολιάζουν τον παντοκράτορα της Μονής Δαφνίου.	Βλέπουν παραστάσεις διαφόρων μνημείων με θέμα τον Παντοκράτορα, τις μελετούν και τις συγκρίνουν. Επισκέπτονται εκκλησίες και παρατηρούν, φωτογραφίζουν και σχολιάζουν. Σχεδιάζουν την εικόνα του Ιησού Χριστού.

<p>6. Οι εικόνες του ιερού βήματος</p> <p>Οι εικονογραφικοί κύκλοι. Πλατυτέρα των ουρανών. Ο λειτουργικός κύκλος.</p>	<p>Να αναγνωρίζουν τις συνθέσεις του Λειτουργικού κύκλου των τοιχογραφιών μέσα στους ναούς . Να παρατηρούν και να ερμηνεύουν την εξέλιξη τους μέσα στον χρόνο.</p>	<p>Ανακαλύπτουν και διακρίνουν τις συνθέσεις του Λειτουργικού κύκλου σε κάποιον κοντινό ναό.</p> <p>Ετοιμάζουν ένα ανθίβολο σε διάφανο χαρτί από το σχέδιο της εικόνας του Χριστού που σχεδίασαν.</p>
<p>7. Οι άγιοι δίπλα μας</p> <p>Ακινήσια και σιωπή.</p> <p>Η μυστική παρουσία των Αγίων.</p>	<p>Να παρατηρούν τις στάσεις, τις χειρονομίες, τα μεγέθη, τις κινήσεις και την ακινήσια στις μορφές των Αγίων. Να τοποθετούν - συνθέτουν τον Παντοκράτορα μέσα στον κύκλο.</p>	<p>Αντιγράφουν το ανθίβολο του σχεδίου πάνω σε μακετόχαρτο. Σχεδιάζουν το φωτοστέφανο, τις κεραίες του σταυρού και την επιγραφή, ΙCXC ο Παντοκράτωρ.</p>
<p>8. Εικονογραφία, μία τέχνη θεολογική.</p> <p>Οι εικόνες του Εικονοστασίου Το ανθρώπινο μέτρο</p>	<p>Να ανακαλύπτουν την αλήθεια που εκφράζουν οι εικόνες Να παρατηρούν τους άξονες, τα μεγέθη και τα μέτρα του Παντοκράτορα σε διάφορα παραδείγματα.</p>	<p>Υποζωγραφίζουν ολόκληρη τη σύνθεση του Χριστού με πινέλο και αβγοτέμπερα ή ακρυλικά χρώματα, χρησιμοποιώντας σιέννα ωμή και σιέννα ψημένη.</p>
<p>9. Τέχνη ευωδίας πνευματικής</p> <p>Το φόντο των τοιχογραφιών. Η εξέλιξη της ναοδομίας.</p>	<p>Να παρατηρούν και να ερμηνεύουν την διάταξη των εικονογραφικών κύκλων του ναού σε ζώνες. Να εφαρμόζουν με πινέλα τα χρώματα για το φωτοστέφανο Να χρωματίζουν το φόντο του Παντοκράτορα</p>	<p>Τοποθετούν χρυσό ή χρώμα στο φόντο της εικόνας του Χριστού.</p>
<p>10 .Το εικονογραφικό πρόγραμμα του ναού Ι</p> <p>Άξονες συμβολισμού και εικονογραφικές ζώνες. Ο δογματικός κύκλος.</p>	<p>Να αναγνωρίζουν τις εικόνες του δογματικού κύκλου. Να διακρίνουν την δομή του εικονογραφικού προγράμματος σε σχέση με την αρχιτεκτονική και τις ιδιαιτερότητες του ναού</p>	<p>Ζωγραφίζουν το φωτοστέφανο, τις κεραίες, τους κύκλους, τα γράμματα της επιγραφής στο φόντο της εικόνας του Χριστού.</p>
<p>11. Το εικονογραφικό πρόγραμμα του ναού ΙΙ</p> <p>Σχέση ζωγραφικής και αρχιτεκτονικής. Ο εορταστικός-ιστορικός κύκλος.</p>	<p>Να αναγνωρίζουν τις εικόνες του Ιστορικού ή εορταστικού κύκλου. Να ολοκληρώνουν την μελέτη της δομής του εικονογραφικού προγράμματος σε σχέση με την αρχιτεκτονική αλλά και τις ιδιαιτερότητες του ναού.</p>	<p>Ετοιμάζουν προπλάσμούς για τον χιτώνα και τον μανδύα και τους εφαρμόζουν με διαφάνεια πάνω στην υποζωγράφιση της εικόνας του Χριστού. Παρουσίαση των εικονογραφικών κύκλων από το διαδικτυακό εικονικό μουσείο του Ιερού Κοινοβίου του Ευαγγελισμού στην Ορμύλια Χαλκιδικής.</p>

<p>12. Παραδοσιακές τεχνικές τοιχογραφίας</p> <p>Ο φορέας και οι χρωστικές. Οι τεχνικές της τοιχογραφίας. Νωπογραφία Τα υλικά της τοιχογραφίας με φρέσκο.</p>	<p>Να ονομάζουν τα είδη των διάφορων τεχνικών της τοιχογραφίας. Να γνωρίζουν την τεχνική ζωγραφικής "εφ υγροίς". Να διακρίνουν την τεχνολογία των υλικών της ζωγραφικής "εφ υγροίς".</p>	<p>Ζωγραφίζουν τα γραψίματα στον χιτώνα του Κυρίου σε διαβάθμιση τριών τόνων.</p>
<p>13. Νωπογραφία</p> <p>Ο ασβέστης Σχέδιο και ζωγραφική στον τοίχο. Ιδιαιτερότητες της νωπογραφίας.</p>	<p>Να εκτιμούν την ξεχωριστή ομορφιά του fresco μέσα από φωτογραφίες και επισκέψεις. Να εντοπίζουν τις τεχνικές στις τοιχογραφίες. Να κατανοήσουν τη σπουδαιότητα της τεχνικής για τη διατήρηση των ζωγραφικών έργων.</p>	<p>Ζωγραφίζουν τα φωτίσματα στον χιτώνα του Κυρίου σε διαβάθμιση τριών τόνων.</p>
<p>14. Ξηρογραφία</p> <p>Secco fresco Η προετοιμασία Ζωγραφική με καζεΐνη.</p>	<p>Να μαθαίνουν τις τεχνικές της τοιχογραφίας alsecco, με γαλακτώματα αυγοτέμπερας και καζεΐνης. Να συγκρίνουν τις τεχνικές και να διακρίνουν διαφορές και ομοιότητες.</p>	<p>Ζωγραφίζουν τα γραψίματα στον μανδύα του Ιησού Χριστού σε διαβάθμιση τριών τόνων.</p>
<p>15. Σύγχρονα υλικά τοιχογραφίας</p> <p>Τα βινυλικά και ακρυλικά χρώματα. Ιδιότητες των σύγχρονων υλικών. Ο μουσαμάς</p>	<p>Να γνωρίζουν την τεχνική ζωγραφικής σε τοίχο με ακρυλική και πολυβινυλική βάση. Να εντοπίζουν τις ιδιότητες των σύγχρονων υλικών. Να συγκρίνουν τις τεχνικές και να διακρίνουν διαφορές και ομοιότητες.</p>	<p>Ζωγραφίζουν με αυγοτέμπερα τα φωτίσματα στον μανδύα του Κυρίου σε διαβάθμιση τριών τόνων.</p>
<p>16. Ζωγραφική με υδρύαλο</p> <p>Η υδρύαλος Κατασκευή και χρήση της υδρύαλου. Οι ιδιότητες και τα πλεονεκτήματα της υδρύαλου.</p>	<p>Να γνωρίζουν την τεχνική της τοιχογραφίας με υδρύαλο. Να συγκρίνουν και να αξιολογούν τις τεχνικές και τα υλικά τους ως προς τις ιδιότητές τους, την αντοχή τους στο χρόνο, την ευκολία κατασκευής τους και το αισθητικό αποτέλεσμα.</p>	<p>Εφαρμόζουν προπλασμό στο ευαγγέλιο του Χριστού. Συζητούν και προβληματίζονται σχετικά με τις τεχνικές της τοιχογραφίας.</p>
<p>17. Η τέχνη του ψηφιδωτού.</p> <p>Έννοια και καταγωγή Το ψηφιδωτό στα βυζαντινά χρόνια. Το εντοίχιο ψηφιδωτό. Τα είδη του ψηφιδωτού-η τεχνική.</p>	<p>Να γνωρίζουν την τεχνική και τα υλικά και του ψηφιδωτού καθώς και τους τρόπους ψηφοθέτησης ανά τους αιώνες. Να κατανοούν την αξία του ψηφιδωτού μέσα στο χρόνο. Να δημιουργούν ένα παραδοσιακό ψηφιδωτό. Να γνωρίσουν την τεχνική της χρυσοκονδυλιάς.</p>	<p>Ζωγραφίζουν τα γραψίματα και τα φώτα στο ευαγγέλιο.</p>

<p>18. Τα μωσαϊκά δάπεδα. Τα δάπεδα των ναών. Μία τέχνη που νικά τον χρόνο.</p>	<p>Να εξερευνούν την αρχαία τέχνη των μωσαϊκών στα δάπεδα των ναών. Να εμπνέονται από την ελληνική λαϊκή τέχνη και τα σύγχρονα αρχιτεκτονικά ψηφιδωτά στις δικές τους δημιουργίες.</p>	<p>Δημιουργούν ένα ψηφιδωτό(π.χ. ένα διακοσμητικό μοτίβο) με απλά υλικά (βότσαλα, χαλίκια, χαρτί, σπασμένα κομμάτια από πλακάκια ή κεραμικά, ψηφίδες από πηλό).</p>
<p>19. Η τέχνη της διακόσμησης Γλυπτική Ο κεραμοπλαστικός διάκοσμος. Οι τοιχογραφίες στις εξωτερικές επιφάνειες του ναού.</p>	<p>Να ανακαλύπτουν την κεραμοπλαστική διακόσμηση και τις τοιχογραφίες στις εξωτερικές επιφάνειες των ναών. Να πειραματίζονται με τον πηλό.</p>	<p>Συνεχίζουν και ολοκληρώνουν το ψηφιδωτό έργο τους.</p>
<p>20. Η λειτουργία του χρώματος Η αξία του χρώματος. Ο συμβολισμός και η ισορροπία των χρωμάτων.</p>	<p>Να παρατηρούν τις ζωγραφικές αρμονικές ποιότητες. Να ανακαλύπτουν τον συμβολισμό των χρωμάτων στην εικονογραφία. Να γνωρίζουν τις ιδιότητες των χρωμάτων.</p>	<p>Εφαρμόζουν τη διακόσμηση και την στάχωση του ευαγγελίου με χρυσοκονδυλιές.</p>
<p>21. Φως Χριστού φαίνει πάσι Ουρανός πολύφωτος, η εκκλησία. Το φυσικό και το τεχνητό φως μέσα στο ναό.</p>	<p>Να διερευνούν την λειτουργία του φυσικού φωτός μέσα στον ναό. Να παρατηρούν την χρήση του τεχνητού φωτός με τα σύγχρονα μέσα.</p>	<p>Ολοκληρώνουν την διακόσμηση του ευαγγελίου με τα διακοσμητικά πετράδια.</p>
<p>22. Λειτουργικά σκεύη και κατασκευές Ιερά σκεύη. Ειδικές κατασκευές. Το τέμπλο.</p>	<p>Να παρατηρούν τα σκεύη και τις διάφορες κατασκευές. Να διακρίνουν τη χρήση των κατασκευών μέσα στον ναό. Να ανακαλύπτουν τη λειτουργία του τέμπλου.</p>	<p>Ολοκληρώνουν τη ζωγραφική. Επίσκεψη σε ναό σε ώρα λατρείας. Περιγράφουν τα συναισθήματα και όσα βλέπουν γύρω τους.</p>
<p>23. Η αισθητική των κατασκευών του ναού. Η αρχιτεκτονική των ναών. Λειτουργικότητα και ιεροπρέπεια.</p>	<p>Να προσεγγίζουν αισθητικά τις κατασκευές των ναών. Να συγκρίνουν τις παλαιότερες με τις νεότερες κατασκευές.</p>	<p>Παρασκευάζουν βερνικια. Περνάνε με βερνίκι τις εικόνες.</p>
<p>24. Αισθητική θεώρηση της εικονογραφικής τέχνης στο ναό Η εικονογραφική τέχνη μέσα στο ναό. Ο ναός ως εικαστικός χώρος.</p>	<p>Μετά την ολοκλήρωση αυτής της ενότητας οι μαθητές/τριες θα είναι σε θέση: Να εξετάζουν την ζωγραφική και την διακόσμηση του ναού ως αυτόνομο, ενιαίο και μόνιμο έργο. Να αναλύουν και να σχολιάζουν εικαστικά έργα. Να οργανώνουν μια έκθεση εικονογραφίας.</p>	<p>Ετοιμάζουν τα έργα τους, σχέδια, ανθίβολα, διακοσμητικά κλπ. και τα εκθέτουν όλα μαζί στον χώρο του εργαστηρίου. Σχολιάζουν τα έργα τους, συζητούν για την εικονογραφική τους σπουδή και την εμπειρία που απέκτησαν.</p>

Γ' ΤΑΞΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΥ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

	Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα Μετά την ολοκλήρωση αυτής της ενότητας οι μαθητές/τριες θα είναι σε θέση:	Ενδεικτικές Δραστηριότητες Εργαστηρίου Οι μαθητές/τριες:
1. Η σκιά στους αρχαίους Η σκιά των μελλόντων Τα είδη της γραμμής.	Να περιγράφουν την έννοια της σκιάς στους αρχαίους συγγραφείς και την λειτουργία της στην δημιουργία του σχεδίου. Να αντιλαμβάνονται την σκιά ως αφητηρία της ζωγραφικής τέχνης και ως εικαστικό ανάλογο της προεικόνισης των μελλόντων αγαθών. Να σχεδιάζουν με μολύβι σε χαρτί ένα πρόσωπο.	Σχεδιάζουν ελεύθερα με μολύβι σε χαρτί ένα πρόσωπο εκ του φυσικού ή από μνήμης ή από φωτογραφία.
2. Εικονίζοντας το πρόσωπο του Χριστού Άλλο γαρ εστί εικών και άλλο το εικονιζόμενον. Η υπόσταση του Χριστού Η εικόνα είναι αντικείμενο και μη αντικείμενο	Να γνωρίζουν γιατί στην εικόνα του Χριστού εικονίζεται η υπόσταση του σαρκωμένου Θεού Λόγου. Να σχεδιάζουν με μολύβι σε χαρτί το πρόσωπο του Ιησού Χριστού	Σχεδιάζουν με μολύβι σε χαρτί το πρόσωπο του Ιησού
3. Μια τέχνη από τα βάθη των αιώνων Μια εικόνα από τα έσχατα Το ανθίβολο ως εργαλείο και ως αυτόνομο έργο τέχνης. Η υποζωγράφιση.	Να κατανοούν την ζωγραφισμένη εικόνα του Χριστού, ως μία "λεπτομέρεια" της περιγραφής -παράστασης των εσχάτων, της Δευτέρας Παρουσίας. Να ετοιμάζουν ένα ανθίβολο.	Ετοιμάζουν ένα ανθίβολο αποτυπώνοντας σε διάφανο χαρτί τις γραμμές των γραψιμάτων από το σχέδιο του Χριστού που έφτιαξαν.
4. Οι χρωστικές της ζωγραφικής και η τεχνική του πινέλου. Οι χρωστικές. Τα πινέλα της εικονογραφίας. Ο πάπυρος και η περγαμηνή. Ο κώδικας. Τα εικονογραφημένα χειρόγραφα.	Να χρησιμοποιούν το πινέλο για λεπτές γραμμές. Να γνωρίζουν τα βασικά χρώματα για την ζωγραφική παλέτα της εικονογραφίας. Να έρθουν σε επαφή με την τέχνη της μικρογραφίας.	Αποτυπώνουν και συνθέτουν το πρόσωπο του Χριστού πάνω στην επιφάνεια του μακετόχαρτου. Ασκήσεις με λεπτό πινέλο πάνω σε χαρτί. Κατασκευάζουν φυσικές χρωστικές.
5. Τα ξύλα των εικόνων και η προετοιμασία Ο εικονογράφος ως προφήτης. Τα ξύλα των εικόνων. Η παραδοσιακή προετοιμασία των ξύλων με κόλλα ζαρντέν και κιμωλία Προετοιμασία με σύγχρονα υλικά.	Να γνωρίζουν τις ιδιότητες των ξύλων και τρόπους προετοιμασίας. Να περιγράφουν την ζωγραφική και τον σχεδιασμό των εικόνων ως διαδικασία που αναδεικνύει τον ζωγράφο ως προφήτη σκιαγραφούντα.	Σπουδή στην προετοιμασία της ζωγραφικής επιφάνειας.

<p>6. Το στιλβωτό και το κολλητό χρώσωμα</p> <p>Το στιλβωτό χρώσωμα. Το κολλητό χρώσωμα με λιπαρό μιξιόν.</p>	<p>Να μελετούν την "ευχή του εικονογράφου"</p> <p>Να χρυσώνουν με κολλητό (ή στιλβωτό) χρυσό.</p> <p>Να γνωρίζουν τις ιδιότητες και το συμβολισμό του χρυσού.</p> <p>Να συνειδητοποιούν την αναγκαιότητα της ομορφιάς μέσα σε ολόκληρη την διαδικασία της εικαστικής δημιουργίας.</p>	<p>Τοποθετούν χρυσό (κολλητό ή στιλβωτό) στο φόντο της εικόνας</p> <p>Χαράζουν το φωτοστέφανο.</p>
<p>7. Η αρμονία της σύνθεσης</p> <p>Ρυθμός και αρμονία. Η ομορφιά της εικόνας.</p>	<p>Να οργανώνουν σχεδιαστικά και τονικά την υποζωγράφιση μιας εικονογραφικής σύνθεσης.</p> <p>Να μελετούν την οργάνωση της σύνθεσης ενός έργου.</p> <p>Να αντιλαμβάνονται την ζωγραφική των εικόνων ως μετοχή στην λειτουργική ζωή της εκκλησίας.</p>	<p>Απαγγέλουν την «ευχή του εικονογράφου» και ξεκινούν με πινέλο και τέμπερα την υποζωγράφιση του προσώπου του Χριστού με το πρώτο γράψιμο.</p> <p>Μελέτη σύνθεσης της Γέννησης (ή Αγ. Τριάδα) του ΙΕ αι. Roublev</p> <p>Άσκηση με θέμα τη σύνθεση: Οι μαθητές συνθέτουν στο χώρο με παραλλαγές 5-6 φόρμες που τους έχουν δοθεί.</p>
<p>8 Η τέχνη των κατακομβών</p> <p>Κίνηση και συνάντηση. Ζωγραφική με σύμβολα.</p>	<p>Να έρθουν σε επαφή με την τέχνη των κατακομβών και την συμβολική γλώσσα των εικόνων.</p>	<p>Ζωγραφίζουν το δεύτερο και το τρίτο γράψιμο στην υποζωγράφιση της εικόνας.</p>
<p>9. Τα έργα του Σινά</p> <p>Η παρουσία του Χριστού στην ευχαριστία. Η εικονογραφία στην παλαιοχριστιανική περίοδο. Οι πρώτες φορητές εικόνες.</p>	<p>Να συνειδητοποιούν πως η δυνατότητα της εικονογραφίας τους χαρίζεται άνωθεν.</p> <p>Να εξηγούν γιατί η εικόνα του Χριστού μας παραπέμπει στη βασιλεία του Θεού.</p> <p>Να γνωρίζουν τα χαρακτηριστικά των πρώιμων έργων του Σινά.</p>	<p>Γράφουν την επιγραφή της εικόνας.</p> <p>Χρωματικές ασκήσεις με τη βασική παλέτα των χρωμάτων</p> <p>Πλάθουν με πηλό πρωτοχριστιανικά σύμβολα.</p>
<p>10. Η Εικονομαχική έριδα</p> <p>Εικονομαχία Η προσκύνηση και η λατρεία των εικόνων. Οι ζωγραφικές ποιότητες της διαφάνειας.</p>	<p>Να κατανοούν την σημασία της εικονομαχίας στη ζωή της εκκλησίας</p> <p>Να αναγνωρίζουν την εικόνα που ζωγραφίζουν ως αλήθεια ομορφιάς και ομοιότητας με το πρωτότυπο.</p> <p>Να αντιληφθούν τις χρωματικές αξίες της διαφάνειας.</p>	<p>Ετοιμάζουν και εφαρμόζουν προπλασμούς στα ενδύματα.</p>
<p>11. Η κομνηνεία τέχνη</p> <p>Η αλλοίωση του χώρου και του χρόνου στην εικονογραφία. Η εποχή των Μακεδόνων και των Κομνηνών.</p>	<p>Να περιγράφουν τα βασικά χαρακτηριστικά της κομνηνείας τέχνης.</p> <p>Να εκτιμούν την ποιητική της εικονογραφίας ως απαραίτητη αρετή της εικονογραφικής τέχνης.</p>	<p>Ζωγραφίζουν τα γραψίματα των ενδυμάτων.</p>

<p>12. Η παλαιολόγεια περίοδος</p> <p>Το ανέσπερο φως. Η Μακεδονική σχολή. Πανσελήνιο φως.</p>	<p>Να περιγράφουν τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της παλαιολόγειας τέχνης. Να κατανοούν τη λειτουργία του φωτός στην εικονογραφία.</p>	<p>Ξεκινούν τα φωτίσματα στα ενδύματα. «Εγώ ο Πανσέληνος, Ένας φανταστικός βίος». Εικονογραφική διερεύνηση των τοιχογραφιών του Πρωτάτου.</p>
<p>13. Η υστεροβυζαντινή τέχνη</p> <p>Το διακόνημα του εικονογράφου. Η Κρητική Σχολή. Θεοφάνης ο Κρης.</p>	<p>Να περιγράφουν τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της υστεροβυζαντινής τέχνης. Να γνωρίζουν πως η ιεραποστολική λειτουργία των εικόνων αναδεικνύει τον ζωγράφο ως απόστολο εικονίζοντα.</p>	<p>Ολοκληρώνουν τα φωτίσματα στα ενδύματα. Προβολή επιλεγμένων σκηνών από την ταινία. Μελέτη στο τοιχογραφικό σύνολο της Μονής Σταυρονικήτα.</p>
<p>14. Ρωσική εικονογραφία</p> <p>Η προοπτική στην εικόνα Οι φάσεις εξέλιξης της ρωσικής εικονογραφίας. Αντρέι Ρουμπλιώφ και Θεοφάνης ο Έλληνας.</p>	<p>Να περιγράφουν τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της Ρωσικής εικονογραφίας. Να διακρίνουν βασικές αρχές του ρυθμού στην τέχνη των εικόνων, να γνωρίζουν τον τρόπο απόδοσης του βάθους στην εικονογραφία.</p>	<p>Εφαρμόζουν προπλασμό στο πρόσωπο του Χριστού. Μελέτη περίπτωσης: Θεοφάνης ο Έλληνας, Αντρέι Ρουμπλιώφ,</p>
<p>15. Η μεταβυζαντινή τέχνη</p> <p>Ζωγραφίζοντας σε σχέση με το Χριστό. Μεταβυζαντινή ζωγραφική Διονύσιος ιερομόναχος εκ Φουρνά</p>	<p>Να περιγράφουν τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της μεταβυζαντινής τέχνης. Να αντιλαμβάνονται την σχέση του ζωγράφου με τον Χριστό και την εκκλησία ως προϋπόθεση ουσιαστικής ενασχόλησης με την εικονογραφική τέχνη.</p>	<p>Εφαρμόζουν το πρώτο γράψιμο στο πρόσωπο του Χριστού καθώς και τον προπλασμό των μαλλιών.</p>
<p>16. Η λαϊκή τέχνη και ο ζωγράφος Θεόφιλος</p> <p>Η Λαϊκή τέχνη Ο Θεόφιλος</p>	<p>Να αντιληφθούν τη σπουδαιότητα της λαϊκής τέχνης Να γνωρίσουν τον λαϊκό ζωγράφο Θεόφιλο. Να αντιληφθούν την ευχαριστιακή σύναξη ως προϋπόθεση αυθεντικότητας.</p>	<p>Εφαρμόζουν το δεύτερο γράψιμο στο πρόσωπο του Χριστού. Συγκρίνουν ζωγραφικά έργα του Θεόφιλου με εικόνες.</p>
<p>17. Η «ναζαρινή» τέχνη και οι δυτικές επιρροές</p> <p>Το κίνημα των Ναζαρινών. Άγιο όρος και Ρωσωναζαρινή σχολή</p>	<p>Να περιγράφουν τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της «ναζαρινής» τέχνης και τις διαφορές της με την βυζαντινή. Να περιγράφουν την ποιητική της εικονογραφίας ως "αλήθεια των μελλόντων".</p>	<p>Ολοκληρώνουν τα γραψίματα στο πρόσωπο του Χριστού. Προβολή βυζαντινών και δυτικότροπων εικόνων Αντιπαραβολή – σύγκριση- συζήτηση</p>
<p>18. Ο Φώτης Κόντογλου.</p> <p>Εν εικόνι διαπορευόμενος Οι ζωγραφικές ποιότητες των εικόνων.</p>	<p>Να γνωρίζουν για την αναβίωση της Βυζαντινής τέχνης στον 20ο αιώνα και το έργο του Φώτη Κόντογλου. Να μπορούν να αντιληφθούν και να περιγράψουν τις βασικές ζωγραφικές ποιότητες στην ζωγραφική των εικόνων. Να προσεγγίσουν το έργο του Φ. Κόντογλου γνωστικά αλλά και συναισθηματικά.</p>	<p>Ξεκινάει το φώτισμα του προσώπου με σάρκωμα. Αναζητούν πληροφορίες για τη ζωή και το έργο του Φ. Κόντογλου.</p>

<p>19. Οι ζωγράφοι της γενιάς του '30</p> <p>Ελευθερία και παράδοση</p> <p>Η γενιά του '30 στην αναζήτηση της ελληνικότητας.</p>	<p>Να εκτιμήσουν το έργο της γενιάς του '30 και να αντλήσουν διδάγματα.</p> <p>Να ασκηθούν στην ανάλυση και ερμηνεία ενός έργου τέχνης .Να εκφράζουν και να αιτιολογούν την άποψή τους.</p>	<p>Τελειώνουν τα φωτίσματα του προσώπου και προσθέτουν τον πυροδισμό.</p> <p>Αφού επιλέξουν έναν ζωγράφο της γενιάς του '30 (π.χ. Γ. Τσαρούχη) να περιγράψουν το σύνολο του έργου του και να εκφράσουν τις απόψεις τους.</p>
<p>20. Τα σταθερά και τα τρεπτά στοιχεία της εικονογραφίας.</p> <p>Το περιεχόμενο και η τεχνολογία.</p> <p>Επανάληψη και δημιουργία.</p>	<p>Να αντιληφτούν και να κρίνουν την σκοπιμότητα των συνταγών και της επανάληψης.</p> <p>Να ξεχωρίζουν τα σταθερά από τα τρεπτά στοιχεία στην εικονογραφική τέχνη.</p>	<p>Ολοκληρώνουν την ζωγραφική της εικόνας με τα φώτα στα μαλλιά του Χριστού.</p>
<p>21. Τα κριτήρια λειτουργικότητας των εικόνων</p> <p>Τα κριτήρια λειτουργικότητας</p> <p>Αλήθεια και ιεροπρέπεια και κάλλος</p> <p>Μνήμη ποιούμεθα.</p>	<p>Να αξιολογήσουν τις εικόνες με βάση εκκλησιαστικά και λειτουργικά κριτήρια.</p> <p>Να κρίνουν τα έργα τους.</p>	<p>Σχεδιάζουν έναν σταυρό εγκαινίων στην πίσω πλευρά της ζωγραφικής επιφάνειας και υπογράφουν το έργο τους.Σχολιάζουν τα έργα τους, συζητούν για την εικονογραφική τους σπουδή και την εμπειρία που απέκτησαν.</p>
<p>22. Εξέλιξη και παράδοση</p> <p>Δια χειρός</p> <p>Παράδοση και εξέλιξη</p> <p>Τα βερνίκια</p> <p>Τα είδη των βερνικιών.</p>	<p>Να ανακαλύψουν την ευχαριστιακή δυνατότητα των ζωγράφων και των έργων τους μέσα από την σύναξη των πιστών.</p> <p>Να γνωρίζουν βασικές αρχές συντήρησης εικόνων και να χρησιμοποιούν βερνίκι για τα έργα τους.</p>	<p>Παρασκευάζουν βερνικιού χρησιμοποιώντας βερνίκι νερού φιξάρουν τα έργα τους.</p>
<p>23. Η εικονογραφική τέχνη σήμερα</p> <p>Αντιγραφή και πρωτοπορία.</p> <p>Το πνεύμα της μαθητείας.</p> <p>Αποτύπωση εικόνων και τεχνολογία</p> <p>Η Συντήρηση των Αρχαιοτήτων και των Έργων Τέχνης.</p>	<p>Γνωρίζουν τις προϋποθέσεις για την τέχνη της εικονογραφίας.</p>	<p>Ετοιμάζουν τα έργα τους, σχέδια, αντίβολα, διακοσμητικά κλπ. για να τα εκθέσουν όλα μαζί στον χώρο του εργαστηρίου.</p> <p>Εργασία με θέμα: Η προετοιμασία του αγιογράφου, σύμφωνα με τις προτροπές του Φώτη Κόντογλου βλ. «Έκφρασις της Ορθοδόξου εικονογραφίας.</p>
<p>24. Εικόνα που παιδαγωγεί</p> <p>Το μήνυμα της εικόνας.</p> <p>Η εικόνα ως βίωμα.</p> <p>Εικόνα και εκπαίδευση.</p>	<p>Συζητούν για τις παιδαγωγικές δυνατότητες της εικονογραφικής τέχνης και την θέση της στην εκκλησία και στην εκπαίδευση.</p>	<p>Έκθεση του εργαστηρίου και βράβευση των καλύτερων έργων. Φωτογραφικό υλικό/βίντεο από την πορεία των εργασιών τους.</p>

Η απόφαση αυτή να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Μαρούσι, 17 Σεπτεμβρίου 2020

Η Υπουργός

ΝΙΚΗ ΚΕΡΑΜΕΩΣ

ΕΘΝΙΚΟ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ

Το Εθνικό Τυπογραφείο αποτελεί δημόσια υπηρεσία υπαγόμενη στην Προεδρία της Κυβέρνησης και έχει την ευθύνη τόσο για τη σύνταξη, διαχείριση, εκτύπωση και κυκλοφορία των Φύλλων της Εφημερίδας της Κυβερνήσεως (ΦΕΚ), όσο και για την κάλυψη των εκτυπωτικών - εκδοτικών αναγκών του δημοσίου και του ευρύτερου δημόσιου τομέα (ν. 3469/2006/Α' 131 και π.δ. 29/2018/Α' 58).

1. ΦΥΛΛΟ ΤΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ (ΦΕΚ)

- Τα **ΦΕΚ σε ηλεκτρονική μορφή** διατίθενται δωρεάν στο **www.et.gr**, την επίσημη ιστοσελίδα του Εθνικού Τυπογραφείου. Όσα ΦΕΚ δεν έχουν ψηφιοποιηθεί και καταχωριστεί στην ανωτέρω ιστοσελίδα, ψηφιοποιούνται και αποστέλλονται επίσης δωρεάν με την υποβολή αίτησης, για την οποία αρκεί η συμπλήρωση των αναγκαίων στοιχείων σε ειδική φόρμα στον ιστότοπο **www.et.gr**.

- Τα **ΦΕΚ σε έντυπη μορφή** διατίθενται σε μεμονωμένα φύλλα είτε απευθείας από το Τμήμα Πωλήσεων και Συνδρομητών, είτε ταχυδρομικά με την αποστολή αιτήματος παραγγελίας μέσω των ΚΕΠ, είτε με ετήσια συνδρομή μέσω του Τμήματος Πωλήσεων και Συνδρομητών. Το κόστος ενός ασπρόμαυρου ΦΕΚ από 1 έως 16 σελίδες είναι 1,00 €, αλλά για κάθε επιπλέον οκτασέλιδο (ή μέρος αυτού) προσαυξάνεται κατά 0,20 €. Το κόστος ενός έγχρωμου ΦΕΚ από 1 έως 16 σελίδες είναι 1,50 €, αλλά για κάθε επιπλέον οκτασέλιδο (ή μέρος αυτού) προσαυξάνεται κατά 0,30 €. Το τεύχος Α.Σ.Ε.Π. διατίθεται δωρεάν.

• Τρόποι αποστολής κειμένων προς δημοσίευση:

Α. Τα κείμενα προς δημοσίευση στο ΦΕΚ, από τις υπηρεσίες και τους φορείς του δημοσίου, αποστέλλονται ηλεκτρονικά στη διεύθυνση **webmaster.et@et.gr** με χρήση προηγμένης ψηφιακής υπογραφής και χρονοσήμανσης.

Β. Κατ' εξαίρεση, όσοι πολίτες δεν διαθέτουν προηγμένη ψηφιακή υπογραφή μπορούν είτε να αποστέλλουν ταχυδρομικά, είτε να καταθέτουν με εκπρόσωπό τους κείμενα προς δημοσίευση εκτυπωμένα σε χαρτί στο Τμήμα Παραλαβής και Καταχώρισης Δημοσιευμάτων.

- Πληροφορίες, σχετικά με την αποστολή/κατάθεση εγγράφων προς δημοσίευση, την ημερήσια κυκλοφορία των Φ.Ε.Κ., με την πώληση των τευχών και με τους ισχύοντες τιμοκαταλόγους για όλες τις υπηρεσίες μας, περιλαμβάνονται στον ιστότοπο (**www.et.gr**). Επίσης μέσω του ιστότοπου δίδονται πληροφορίες σχετικά με την πορεία δημοσίευσης των εγγράφων, με βάση τον Κωδικό Αριθμό Δημοσιεύματος (ΚΑΔ). Πρόκειται για τον αριθμό που εκδίδει το Εθνικό Τυπογραφείο για όλα τα κείμενα που πληρούν τις προϋποθέσεις δημοσίευσης.

2. ΕΚΤΥΠΩΤΙΚΕΣ - ΕΚΔΟΤΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ

Το Εθνικό Τυπογραφείο ανταποκρινόμενο σε αιτήματα υπηρεσιών και φορέων του δημοσίου αναλαμβάνει να σχεδιάσει και να εκτυπώσει έντυπα, φυλλάδια, βιβλία, αφίσες, μπλοκ, μηχανογραφικά έντυπα, φακέλους για κάθε χρήση, κ.ά.

Επίσης σχεδιάζει ψηφιακές εκδόσεις, λογότυπα και παράγει οπτικοακουστικό υλικό.

Ταχυδρομική Διεύθυνση: Καποδιστρίου 34, τ.κ. 10432, Αθήνα

Ιστότοπος: **www.et.gr**

ΤΗΛΕΦΩΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ: 210 5279000 - fax: 210 5279054

Πληροφορίες σχετικά με την λειτουργία του ιστότοπου: **helpdesk.et@et.gr**

ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗ ΚΟΙΝΟΥ

Πωλήσεις - Συνδρομές: (Ισόγειο, τηλ. 210 5279178 - 180)

Πληροφορίες: (Ισόγειο, Γρ. 3 και τηλεφ. κέντρο 210 5279000)

Παραλαβή Δημ. Ύλης: (Ισόγειο, τηλ. 210 5279167, 210 5279139)

Αποστολή ψηφιακά υπογεγραμμένων εγγράφων προς δημοσίευση στο ΦΕΚ: **webmaster.et@et.gr**

Ωράριο για το κοινό: Δευτέρα ως Παρασκευή: 8:00 - 13:30

Πληροφορίες για γενικό πρωτόκολλο και αλληλογραφία: **grammateia@et.gr**

Πείτε μας τη γνώμη σας,

για να βελτιώσουμε τις υπηρεσίες μας, συμπληρώνοντας την ειδική φόρμα στον ιστότοπό μας.

